

Har du husket å ferieflytte avisen?

www.aftenbladet.no/ferieservice

STERK VEKST

NI ÅR: Marszalek eier 66 prosent av aksjene i Techmat AS. Han startet firmaet i 1995, og det ble aksjeselskap i 1998.

GASELLE: Ifølge en oversikt over såkalte gasellebedrifter i Norge i Dagens Næringsliv tidligere i år ligger firmaet på 11. plass. Omsetningen økte fra 1,3 millioner kroner i 1999 til 20 millioner i 2002. Det er to ansatte i firmaet. En gasellebedrift er en bedrift med god soliditet som har hatt en sterk vekst over et kort tidsrom.

FLYKTET: Marszalek kom til Stavanger som 18 år gammel flyktning i 1978. Han utdannet seg til sivilingeniør, og arbeidet en tid hos Alfred Paulsen.

POLSK SELSKAP: Han stiftet selskapet Mewos i Polen for å bygge opp kraftverket. Selskapet har samme eiere som i Techmat. Mewos står for Mala Elektrownia Wodna Olownik, som betyr: Lite vannkraftverk i Olownik.

NY KRAFTSTASJON: I dag er det bygd et nytt kraftverk på motsatt elvebredd av den gamle. I den gamle bygningen er det spede planer om at lokale krefter kan få i gang hotell drift og et spisested. (Foto: Techmat)

Polsk siddis bygger nytt kraftverk i Øst-Preussen

Det blir stor festivitas i den lille, polske landsbyen Olownik lørdag. Da åpner det nye kraftverket som Stavanger-firmaet Techmat AS står bak.

Sveinung Bendiksen | tekst
Egil Eriksson | foto

POLEN: Norges ambassadør til Polen, Sten Lundbø står for selve åpningen. Representanter fra flere Rogalands-bedrifter er til stede sammen med initiativtakeren, Jerzy Marszalek.

Han er opprinnelig polsk, men bosatt i Stavanger siden 1978, som har dratt det hele i gang. Marszalek er sivilingeniør, og startet Techmat i 1995. Firmaet, som bare har ham selv og én til ansatt, arbeider innen stål- og verkstedindustrien. Firmaet arbeider som underleverandører og konsulenter i prosjekt knyttet til offshorevirksomhet, oppdrett-

snæring og byggindustri. Jobben består som oftest i å organisere og gjennomføre leveranser av stålkonstruksjoner fra Polen til det norske markedet. Nylig leverte Techmat stålkonstruksjonen til takt over Viking stadion.

Byen ble glemt

Olownik er en by som resten av Polen hadde glemt. Ikke så rart, kanskje, all den tid det bare bor 300 mennesker der. Landsbyen ligger sør for Litauen, bare to kilometer fra grensen mot den delen av Russland som ligger mot Østersjøen. Elva Węgorapa, som betyr Åleelva, renner gjennom byen som ligger i det tidligere Øst-Preussen. I 1920-årene bygde tyskerne et kraftverk her, og det var i full drift fram til mye av den statlige virksomheten i Polen ble privatisert i 1994.

Privatiseringen av kraftverket førte til følgende: Det ble ribbet fullstendig for utstyr, og bygningen ble sterkt ramponert. Utstyret ble solgt som skrapjern, og ingen av innbyggerne i området brydde

seg om konsekvensene; nemlig at kraftforsyningen ble sterkt redusert, og langt mer ustabil enn tidligere.

Fant en perle

På en av sine mange forretningsreiser til Polen ble Jerzy Marszalek i 2002 gjort oppmerksom på det gamle, prøyssiske kraftverket, den vakre, gamle bygningen og det flotte landskapet elva rant gjennom.

– Det var en perle. Jeg brukte bare en time på å bestemme meg for å kjøpe det, sier Marszalek.

Det lå i et særdeles avsidesliggende område av Polen, der håpløsheten rådde. Arbeidsledigheten var på nær 40 prosent. Det fant ingen industri i området. Folk levde stort sett av jordbruk. Strømforsyningen gikk over det nasjonale kraftnettet, som absolutt ikke var stabilt i Węgorzewo, som området heter.

Nybygg

I løpet av to år er det nå satt opp et nytt bygg på motsatt elvebredd av den gamle kraft-

verksbygningen. Der sviver nå den første turbinen. I august vil også turbin nummer to være i drift. Kraftverket vil da kunne levere 400 kW, mot det halve i dag.

Det er bygget demning som sørger for fem meters vannfall. – Det er jo ikke rare vannfallet sett med norske vannkraftøyer, men det passerer mellom 4 og 6 kubikkmeter vann i sekundet, og det er tilstrekkelig, sier Marszalek.

Rikt dyreliv

Som navnet på elva skulle tyde på, går det en god del ål, stor ål, i elva. Det er også både ørret og annen fisk der. Derfor er det bygget en fisketrapp som skal sørge for at det blir liv i elva også på oppsiden av kraftverket. Det er ellers et rikt dyre- og fugleliv i området. Blant annet er det en rik bestand av fisk. Strømforsyningen gikk over det nasjonale kraftnettet, som absolutt ikke var stabilt i Węgorzewo, som området heter.

Nybygg

I løpet av to år er det nå satt opp et nytt bygg på motsatt elvebredd av den gamle kraft-

vannet blir langt lavere, noe ørreten ikke etter særlig pris på.

Det var da også sterke protester fra en lokal fiskeforening og miljøforkjempere da planene om å bygge kraftverket ble kjent. Fra polske myndigheter på alle nivåer har det derimot vært stor entusiasme for tiltaket. Området er et økologisk sårbart område, der det er mange miljøhensyn å ta før man kan gå i gang med omfattende inngrep i naturen.

Investert 6 millioner

Det er investert rundt 6 millioner kroner, det aller meste fra Norge, for å få kraftverket i drift. Med dagens kraftpriser i Polen vil det ta rundt 20 år å få tilbake investeringene. Imidlertid peker Marszalek på at en tilsvarende utbygging i Norge ville ha kostet rundt 30 millioner kroner, og at kraftprisen til produsent i Norge bare er halvparten av det den er i Polen.

Utbyggingen har gitt kjærkomment arbeid i to år, mens driften av kraftverket ikke vil gi mer enn én person fast ar-

beid. Det er nemlig helt ut automatisert. Fra sitt kontor i Ryfylkegata 70 i Stavanger kan Marszalek styre alt fra vanninntak til vinkelen på skovlene i turbinene. Der overvåker han hele driften til minste detalj.

Kan øke produksjonen

Dersom det skulle være behov for økt produksjon, kan vannstanden økes noe på oppsiden, og utløpet senkes tilsvarende, forteller Marszalek.

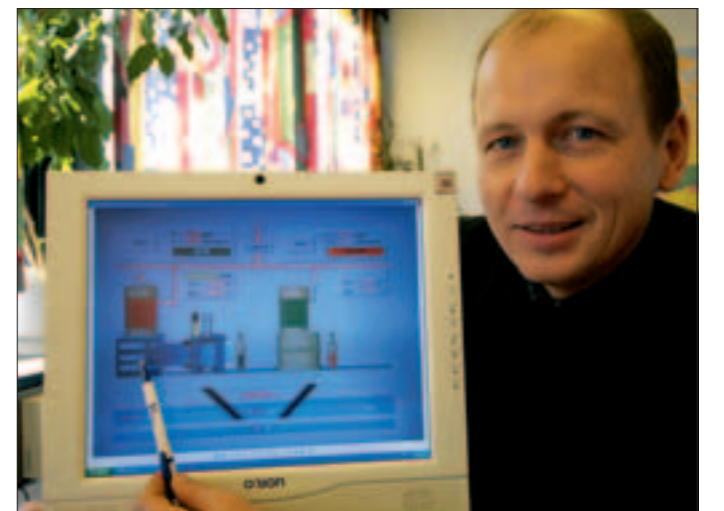
Kraftverket har vitalisert hele regionen. Det har skapt optimisme, og det har ført til betydelig interesse fra folk fra andre deler av Polen, og ikke minst fra tyske turister.

Den nye interessen for området vil kunne utnyttes kommersielt, mener Marszalek. Han ser for seg at lokale krefter kan starte vertshus og et serveringssted i den gamle kraftstasjonsbygningen. Elva har i alle år vært populær for padling, og interessen er ikke blitt mindre etter at byggingen av kraftstasjonen tok til.

sveinung.bendiksen@aftenbladet.no

IDYLLISK: Slik så det ut da Jerzy Marszalek så den nedlagte og fullstendig ribbete kraftstasjonen første gang. Den ligger i idylliske omgivelser i elva Węgorapa, som betyr Åleelva. (Foto: Techmat)

STYRER ALT: Jerzy Marszalek kan styre driften av kraftstasjonen i Olownik fra sin pc i kontoret sitt i Ryfylkegata i Stavanger.

Eventyrsti og prinsesser på ny festival

ENTUSIASTER: Fra venstre Karin Pedersen, daglig leder i Taremareby barnehage; prosjektleder i Sandnes Kulturhus Hans Dybvad Olesen; initiativtaker May Irene Furenes og lektor i drama ved HiS, Jorunn Melberg.

Silje Clementsen | tekst og foto

SANDNES: En ny eventyrfestival skal arrangeres over en uke i Sandnes neste oktober. Gater og parker vil tas i bruk til opptog og forestillinger, og fortellere og skuespillere skal turnere rundt til skoler og barnehager i kommunen.

Initiativtaker til eventyrstuka, May Irene Furenes, har arrangert lignende festivaler på

Hjelmeland og i Oppegård. Tirsdag ble det holdt informasjonsmøte i Sandnes kulturhus der kommunens barnehager og skoler var invitert. Festivalen er myntet på førskolen og fra 1. til 4. klasse, men eventuelle aktiviteter på kveldstid vil være tilgjengelig for alle. Initiativtakerne ser heller ikke bort ifra at det kan involveres en pub som kan være «eventyrpub» for voksne. Bare åtte personer stilte på møtet tirsdag, og pådriverne

fikk en hard jobb med å opprette en prosjektgruppe som kan stable eventyrfestivalen på beina. Til gjengjeld tente alle på ideen og mente Sandnes er en ypperlig kandidat for arrangementet. Gruppen vil invitere selveste prinsesse Märtha Louise til festivalen, men få av planene er foreløpig i boks. Finansiering av prosjektet skal bestå av sponsormidler, og underholdningen vil i hovedsak være gratis for publikum.

PLANTESALG

- Spansk margeritt i fargar 29⁰⁰
- Pelargonía Zonale i fargar 27⁰⁰
- Kvit margeritt frá 12⁵⁰
- Godt utvalg i sommarblomar!
- Stauder frá 13⁰⁰
- 3x50 liter Plantejord 100⁰⁰
- 5x80 liter Bork 200⁰⁰
- ÅPENT Kvadagar kl. 9.00–19.00.
- Laurdag kl. 9.00–15.00.

Braut Planteskule
PLANTESENTER OG BLOMSTERBUTIKK
Jærv. 559, 4352 Kleppe.

Lørdag 11.00 til 16.00
Byggmester Bob

kommer til Madlatorget. Han hilser på alle barna.

Torsdag og fredag
16.00 til 18.00

Sykelkonkurranse utenfor Sporty. Her kan du teste sykkelferdighetene dine og vinne sykkel og andre flotte premier.

Dette er et godkjent arrangement i regi av PSAK Entertainment AS

Støtter reiseliv

HÅ: Hå Reiselivsforum bør få 50.000 kroner i støtte til informasjon og markedsføring dette året. Det går rådmann Lars Kolnes inn for.

Søknadssummen var 100.000. Rådmannen mener den andre halvparten skal overføres til kulturretaten som er sekretariat for organisasjonen.

Saka skal opp i utvalg for tekniske saker og næring 1. juni.

Prisoverslag

- Fast eiendoms rettsforhold.
- Kjøper og selgers rettigheter og forpliktelser.
- Bygningsrett.
- Familie, arv og skifte, barnerett.
- Oppsigelser i arbeidsforhold.
- Bank og forsikring.
- Erstatning.
- Entreprise.
- Forretningsjuridisk rådgivning.
- Strafferett, prosedyre.
- Allmennlig praksis.

Ny adr. Kirkegt. 13, inng. fra Arneageren, 3. et. 4006 Stavanger
Spør etter advokat Viktor Westlye
Tlf. 51 85 60 00 – Privat 51 55 34 04
Eter kl. 19.00 om kvelden.

VELKOMMEN TIL EN HYGGELIG HANDEL!

god middag!

coop mega brueland madlatorget

Ferske reker
pr. kg
(Værførbehold)
59⁹⁰

Pin Up/
Lollipop (appelsin/bringeb.)
10-pkn. Pr. stk. 1,49
14⁹⁰

Skoleboller
i løs vekt, pr. stk.
3⁹⁰

Tilbudene gjelder torsdag, fredag og lørdag. Forbehold om utsolgt og trykkfeil.